

במלוה צריך למשבון. פי' בקונטרס להשתמש ואין להקשות לפירושו דלמאי קאמר לעיל (דף פ"ג): מתניתין ללא כרזי אלעזר וקני מתניתין באין כריך למשכון דסוגיא דשמעתין דלעיל אמאי אליצא דרבה דקיימא לן כוותיה אי נמי אי מתני' איירי באין כריך לא הוה פליג רבי יהודה ור"ח פירש כריך למשכון היינו שאינו רוצה ללוות לו בלא משכון ולפירושו א"ש ללא מני לאוקמי מתני' באין כריך אבל אין נראה פירושו ליישנה דלריך למשכון לא משמע הכי ועוד דלע"ג דאין רוצה ללוות אלא על המשכון מנזה קעביד שכלל משכון אין לו ללוות כיון שירא להפסיד ואפשר במשכון: (לעיל) **אימור דאמר ר' יצחק שרא בשעת הליאתו.**

פי' בקונטרס שללא שעת הליאתו קני ליה להתחייב אף בצאונסין ולפירושו ה' דאמר צפ"ק דפסחים (דף ה'): דחייב לבער פקדונות של כותים כשקבל עליו ישראל אחריות היינו דוקא כשקבל עליו אחריות דצאונסין ה' דהא מלוה על המשכון של חמתן בשעת הלוואה אע"ג דלאחריות המשכון עליו מנגיבה ואצידה ממשואל ואפי' גדל פריש כדפי"ל דמה שנגד המשכון כמפורש דמי אפי"ה אין חייב לבער אם לא מטעם דקני ליה לגמרי שלא בשעת הליאתו כדרכי יצחק ומיהו נראה שללא שעת הליאתו לא קני להתחייב בצאונסין אלא דהוי שומר שכן דהא מלמדה מתניתין דקתי שומר שכן לדרבי יצחק וכן פי' בהדיא בה"ג שהבאתי לעיל וכן פירש בשערים דרב האי גאון בשער מ"ב וזרין לפרש מאיזה טעם יהיה שומר שכן דאי חשיב קנין גמור לא היה אפילו שומר שכן וי"ל דבהיא הנאה שיכול לקדש בו את האשה כדאמרי' צפ"ק דקדושין (דף פ"ה: ושם) דקדשה במשכון דאחרים מקודשת ולקנות בו עבדים וקרקעות הוי עליה שומר שכן ולפי זה הא דלמך קדשה במשכון מקודשת היינו דוקא במשכון שמשכנו שלא בשעת הלוואה וא"ת ולמה יחשב שומר שכן בשביל כך והלא כך היה יכול לקדש במעמיהו וי"ל דכיון דעכשיו שנטול משכון אין מעמיהו בידו חשיב שומר שכן לפי שיכול לעשות בו קדושין או קנין ועוד דחליפין יכול לעשות במשכון מה שלא היה יכול לעשות בזה ענין דכפרק כל שעה (פסחים דף לא: ושם) פליגי רבנן אר"מ דלמך ישראל שלחה לכותי על חממו עובר עליו ומפרש התם דפליגי דדרכי יצחק דרבנן לית להו דר' יצחק א"ר כ"ע אית להו דרבי יצחק וטעמיה דרבנן דלמך אינו עובר משום דסכרי דלמך מכותי לא קני והשתא לרבנן אמאי אינו עובר והא קי"ל כשמואל והוי שומר שכן אפי' גדל פריש כדפרישית דהא משום דר' יצחק לא הוי אלא ש"ש ואפי"ה מיקרי חממו וי"ל דמשום חיוב דשומר שכן לא מיקרי חממו אי לא משום דלמך הכבוד דקני ליה והוי שלו כדר' יצחק:

במלוה צריך למשבון קמיפולגי מר סבר מצוה קא עביד שהלוחו והוי שומר שכן ומר סבר לאו מצוה קא עביד שלהנאתו מתכוין והוי שומר חנם: אבא שאול אומר מותר לאדם להשכיר משכונו של עני להיות פוחת והולך: אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כאבא שאול דאף אבא שאול לא אמר אלא במרא ופסל וקדרום הואיל ונפיש אנרייהו וזומר פחתייהו: **מתני'** המעביד חבית ממקום למקום ושברה בין ש"ח בין שומר שכן ישבע ^ו רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע: **גמ'** תנו רבנן המעביד חבית לחבירו ממקום למקום ושברה בין שומר חנם בין שומר שכן ישבע דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע למימרא דסבר ר' מאיר דנתקל לאו פושע הוא והתניא ^ב גשברה כדו ולא סילקו נפלה גמלו ולא העמידה רבי מאיר ^ג מחייב בהזיקן וחכמים אומרים ^ה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים וקיימא לן ^ד דבנתקל פושע פליגי ^א אמר ר' אלעזר תברה מי ששנה זו לא שנה זו ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם האי כי דיניה והאי כי דיניה ואתא רבי אלעזר למימר ^ב אין גמרא בר' מאיר ומיהו תמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע דלא פשע בה אלא שומר שכן אמאי משתבע כי לא פשע נמי שלומי בעי ואפילו שומר חנם נמי התנינן במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע דלא פשע ואפילו

א) י"ל דפי אלעזר הוא ר' אלעזר בן שמעון, ב) צ"ק פ"ה: וי"ל א) ו'ע' תוס' לקמן קת' ד"ה ומן צ"ד, ד) וצ"ק פ"ה: וי"ל, ה) וצ"ק פ"ה: וי"ל, ו) וצ"ק פ"ה: וי"ל, ז) וצ"ק פ"ה: וי"ל, ח) וצ"ק פ"ה: וי"ל, ט) וצ"ק פ"ה: וי"ל, י) וצ"ק פ"ה: וי"ל.

מובן רש"י

במלוה צריך למשבון. להשתמש בו ומנזה לו מן החוב דמי שכירות המשכון. ר' אלעזר סבר כיון דהיינו למשכון אין כח מנזה ולהלואה נתמיהו ור' יצחק פירש כיון דהיינו דפחת עליו והולך מנזה הוא והוי שומר חנם. ומימר ר' יצחק שומר חנם הוא וזו דיניה ואתא רבי אלעזר למימר שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע.

לענין רש"י

פשוטו"י [פשוטו"י]. מורה. דוליר"א [דוליר"א]. מצד [מצד גרין]. כישב"א [כישב"א]. כלי החוקק משני ראשי.

במלוה צריך למשבון. להשתמש בו ומנזה לו מן החוב דמי שכירות המשכון. ר' אלעזר סבר כיון דהיינו למשכון אין כח מנזה ולהלואה נתמיהו ור' יצחק פירש כיון דהיינו דפחת עליו והולך מנזה הוא והוי שומר חנם. ומימר ר' יצחק שומר חנם הוא וזו דיניה ואתא רבי אלעזר למימר שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע. אמר ר' יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע. אמר ר' יצחק שומר חנם ישבע נושא שכן ישלם רבי אלעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע.

הדרן עלך השובר את האומנין